PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok IV | Warszawa, środa 10 kwietnia 1929 r. | Nr. 82

SPRAWY POLSKIE.

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

Prasa francuska z 8.IV zamieszcza krótkie depesze korespondentów lub też aj. Havas'a, informujące o przesileniu gabinetowem w Polsce, oraz o przemówieniu marsz. Piłsudskiego, przyczem dzienniki podkreślają w nagłówkach gotowość marsz. Piłsudskiego do objęcia steru rządów.

Ceskoslovenska Republika 9.IV w art. wst. omawia zapowiedziane zmiany w rządzie polskim i zaznacza, że wprawdzie zaszły pewne konkretne wypadki, jak naprz. uchwała Sejmu w sprawie min. Czechowicza, które wyłoniły potrzebę zmian w rządzie, wszelako istnieją w tym względzie jeszcze i głębsze przyczyny, a mianowicie fakt, że sytuacja gospodarcza nie poprawiła się w tym stopniu, jak tego oczekiwano i zachodzi konieczność w niektórych kierunkach zmiany kursu polityki. Krążą pogłoski, że premjer Bartel jest przepracowany, i chciałby odpocząć, ale zdaje się głównie chodzi o to, że jest on zniechęcony dotychczasowemi sprawami wewnętrznemi, które uniemożliwiły mu dojście do tych wyników polityki gospodarczej, jakich sobie życzył.

ZAGADNIENIA OGÓLNE.

MOCARSTWA A ZSRR.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA W Z. S. R. R.

The New York Herald 7.IV. W art. wst. zwraca uwagę na dążenie bolszewików i nacjonalistów niemieckich do zawarcia aljansu pomiędzy Niemcami i Rosją. Propaganda bolszewicka w Niemczech jest coraz bardziej intensywna i coraz bardziej zręczna. Nie wywołuje ona żadnej reakcji w kierunku ujemnym w kołach, które żałują jeszcze dawnego regimé carskiego. Niewątpliwie sowiecka siła militarna jest jednym z czynników, które przemawiają za sojuszem z Rosją. Autor zaznacza, że sowieckie zapewnienia o pokojowości Rosji są przyjmowane wszędzie z niedowierzaniem. Aljans militarny pomiędzy Moskwą a Berlinem byłby poważnem niebezpieczeństwem dla pokoju Europy. Już dzisiaj szefowie Reichswehry oraz armji czerwonej znajdują się w stosunkach przyjaznych. Monarchistyczna prasa niemiecka czyni wszelkie usiłowania w kierunku zachęcenia do wyszkolenia żołnierzy rosyjskich, którzy pod dobrem dowództwem stanowiliby niezwyciężoną armję.

Autor zwraca uwagę, że Rosja, nie posiadająca jednolitej skordynowanej organizacji państwowej, może być bezpieczna jako sąsiad wówczas tylko, gdy wejdzie na drogę szczerego pokoju. Niemcy pod wpływem nacjonalistów dążą do zbrojnego wystąpienia celem rewizji traktatów pokojowych. Oczywiście wystąpienie to będzie możliwe wówczas, gdy znajdą odpowiednią pomoc militarną.

The Daily Herald 4.IV pisze, że w sowieckich kołach handlowych utrzymuje się przekonanie, iż

angielska delegacja handlowa weszła w porozumienie z wielkiemi organizacjami finansowemi w Anglji, które zobowiązały się do finansowania wszelkich zamówień, poczynionych przez delegację.

La Nation Roumaine 6.IV w art. wst. wyjaśnia, że Z. S. R. R. wobec głodu panującego w kraju i występujących na tem tle rozruchów, przeszedł na politykę bardziej pokojową, żeby sobie zjednać państwa kapitalistyczne i zdobyć pieniądze. Tem należy tłumaczyć gesty pokojowe w postaci paktu Litwinowa. Zwłaszcza wzmógł się ten kierunek pokojowy ze względu na zbliżające się wybory angielskie, w których Sowiety liczą na ewentualność powrotu do władzy Labour Party, a co zatem idzie, ponownego nawiązania stosunków dyplomatycznych między Anglją a Z. S. R. R. Jednocześnie wabi Z. S. R. R. Amerykę, w której u władzy jest Hoover, niegdyś żywiciel wygłodzonych krajów Europy. W tym samym czasie III Międzynarodówka podburza do rewolucji Chiny, Indje i Egipt, żeby wojnami domowemi zniszczyć możność ekspansji gospodarczej Anglji i Stanów Zjednoczonych w tych krajach ,a pozostawić im pole do wykorzystania tylko w Rosji.

Germania 9.IV pisze o stosunku włościan w Rosji do rządu sowieckiego i zaznacza, że wiele oni spodziewali się po nowym kursie gospodarczym, ale obecnie po szeregu doświadczeń, jakiemi dla Rosji było zerwanie stosunków przez Anglję, niepowodzenie w Chinach, walka z opozycją lewicową i pogorszenie się gospodarczych stosunków wewnętrznych całkowicie odwróciły włościaństwo od rządu sowieckiego i od komunizmu. Zarządzenia władz sowieckich w sprawie zbiórki zboża doprowadziły do osiągnięcia tylko 60 — 65% rezultatów preliminowanych. Stosunek włościan do rządu najlepiej charakteryzuje fakt, iż sprawozdania o ilościach zebranego zboża, wydawane do niedawna co 5 dni, wcale się już nie ukazują. Rosja z roli dostawcy zboża dla całej Europy zeszła tak nisko w gospodarce zbożowej, że u siebie musiała zaprowadzić kartki chlebowe.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA W RUMUNJI.

L'Indépendance Roumaine 7.IV twierdzi, że za obecnych rządów dwa razy rumuńska polityka zagraniczna dała się zaskoczyć doniosłemi zdarzeniami. Pierwszem był pakt Kellogg'a, na którego przyjęcie rumuńskie min. spraw zagranicznych nie było przygotowane, a drugiem jest wyjazd do Z. S. R. R. angielskiej delegacji przemysłowej, chociaż Rumunja, jako bezpośrednia sąsiadka Z. S. R. R. powinna o tych rzeczach wiedzieć i zgóry być na nie przygotowana.

Viitorul 8.IV zarzuca rządowi, że poczynił zbytnie ustępstwa na rzecz optantów Węgrów, zwłaszcza przez przyznanie 100 miljonów lei w złocie na rzecz odszkodowania tym, którzy ponieśli straty wskutek zajęcia ziem dawniej węgierskich przez Rumunję.

Observatorul 1.IV. Min. Mironescu w art. wst. podkreśla znaczenie paktu Kellogga, który jest pierwszym w historji wypadkiem potępienia wojny, do czego wstępem był pakt Ligi Narodów.

Dreptatea 5.IV donosi, że rząd wydatnie zaradził klęsce głodowej, która dotknęła część Rumunji, i zapobiegł głodowi na przyszłość, przeznaczając na potrzeby rolnictwa miljard lei z budżetu kolei państwowych.

SYTUACJA GOSPODARCZA NA LITWIE.

Rytas 6.IV w art. wst. komentuje rosnący kryzys gospodarczy na Litwie. Pismo podkreśla, że przyczyn tego należy szukać w zacofaniu litewskiej gospodarki rolnej. Litwa — wg. dziennika — jest drugim po Polsce krajem o tak olbrzymich trudnościach gospodarczych. Dziennik wskazuje na znaczny postęp rolnictwa niemieckiego po wojnie, którego wytwórczość przewyższa przedwojenną i dołącza zestawienie, wykazujące małą produkcyjność rolnictwa litewskiego. Z zestawienia tego wynika, że niedobór płodów rolnych na Litwie w r. ub. wyniósł 58.570 ton, wartości 30 milj. litów. Niedobór paszy wyniósł 32.000 ton i kartofli 437.000 ton. Ogólna wartość niedoboru conajmniej wynosi 100 milj. litów. „Wszystko to — pisze dziennik — rokuje ciemne horoskopy dla nawiedzonych nieurodzajem połaci Litwy północnej. Już obecnie zadłużenie Litwy północnej wynosi 25 milj. litów za rok ubiegły; do tego należy wziąć pod uwagę ogólne zubożenie gospodarstw rolnych naskutek wyzbycia się inwentarza i zmniejszenia powierzchni zasiewu". Dziennik krytykuje politykę ministra rolnictwa Aleksy, podkreślając, że minister litewski potrafi jedynie zobrazować sytuację gospodarczą kraju w ciemnych kolorach, jak to uczynił ostatnio na zjeździe Izby rolniczej (por. „Przegląd" Nr. 75), lecz nie potrafi przedsięwziąć żadnych środków, celem wyrwania kraju z pogłębiającego się kryzysu. Dziennik najbardziej atakuje ministra za zezwolenie na przywóz i zawalenie przez to rynku litewskiego zbożem i sianem niemieckiem. Dziennik stwierdza całkowity brak zainteresowania się czynników rządowych obecną krytyczną sytuacją na Litwie. W końcu dziennik zaznacza, że polityka rządu, sprowadzająca się jedynie do dalszych podwyżek pensyj urzędniczych, jak również i ostatnie „umowy kolonizacyjne" nic dobrego Litwie nie wróżą, tembardziej, że i przyszły urodzaj nie zapowiada się świetnie.

Dzień Kowieński 6.IV informuje o nowym projekcie ustawy o najmie robotników rolnych na Litwie. (Projekt ten, w porównaniu do ustawy wydanej za czasów rządów socjalistycznych, w pewnej mierze uszczupla prawa robotników na korzyść pracodawców. — Przyp. Red. „Przeglądu").

Berl. Tageblatt 6.IV. P. Block opisuje stosunki w Kłajpedzie i zaznacza, że to miasto rozwija się i obecnie pomimo oddzielenia od Niemiec, ale nie zawdzięcza tego Litwinom, lecz zabiegliwości ludności niemieckiej miasta. Gdyby Woldemaras bliżej zaznajomił się z postępowaniem swoich urzędników w Kłajpedzie, przekonałby się, ile szkody przynoszą republice litewskiej nierozumne szykany i nieusprawiedliwione uroszczenia. W końcu autor nawołuje Niemców, mieszkających poza granicami Rzeszy, aby byli oni dzielnymi bojownikami kultury swego narodu.

NIEMCY A FRANCJA.

The Times 6.IV donosi z Paryża, że Briand przyjął ambasadora niemieckiego na audjencji. Roz-

mowa miała dotyczyć przyszłej sesji przygotowayczej komisji rozbrojeniowej w Genewie oraz sprawy przyśpieszenia daty ewakuacji Nadrenji. Co do ostatniego punktu stanowisko rządu francuskiego nie uległo zmianie. Spodziewano się, że problemat ewakuacyjny zostanie poruszony przez rząd niemiecki na konferencji w Genewie, lub przed nią.

Taktyka zwłoki stosowana przez Schachta obliczona jest na zwycięstwo labourzystów, którzy są zwolennikami bezwarunkowej ewakuacji Nadrenji. Należy spodziewać się, że problemat odszkodowań i ewakuacji będzie rozwiązany w drodze normalnej.

PRZESILENIE RZĄDOWE W AUSTRJI.

Neue Freie Presse 8.IV pisze w art. wst., że partje polityczne oraz Rada Narodowa zbierają się na posiedzenia i do czwartku ma być nowy rząd utworzony. Jedno jest na razie pewne, że ustąpienie Seipla jest ostateczne i niema mowy o jego powrocie. Drugim faktem jest, że partje większości chcą porozumienia z opozycją, i to nie powierzchownego, lecz zasadniczego, któreby zapobiegło wszelkim dwuznacznościom i taktycznym manewrom. Przygotowywany do tego celu program podobno obejmuje także plan rozbrojenia, albowiem szczególnie sfery włościańskie życzą sobie, aby położyć kres aktom teroru w życiu publicznem.

Dziennik omawia dalej apel pod adresem opozycji, wystosowany przez większość parlamentarną i spodziewa się, że wkrótce okaże się, czy opozycja odpowie na ten apel.

PAŃSTWA SKANDYNAWSKIE.

Berlingske Tidende 7.IV donosi, że związek robotników rolnych w Danji wysłał do ministra spraw wewnętrznych sprzeciw co do sprowadzenia 1000 Polaków do Danji, gdyż pracy jest tak mało, że nie wystarcza dla chłopów duńskich, tembardziej, że przemysł cukrowniczy w tym roku będzie ograniczony. Związek pracodawców odpowiedział na to, że bezrobotni robotnicy miejscy w Danji nie nadają się do pracy na roli, a pozatem zamówiono z Polski tylko 500 robotników.

Svenska Dagbladet 5.IV w art. wst., omawiając sprawę rozbrojenia, twierdzi, że najszczerzej dążą do rozbrojenia państwa skandynawskie i Holandja.

PAŃSTWA BAŁKAŃSKIE.

Politika 6.IV (Belgrad) podaje w streszczeniu wywiad korespondenta „Elefteren Wima", z królem Aleksandrem, w którym król zastrzegł się, że nie chce walczyć z parlamentem, a tylko z anarchją polityczną, do jakiej doprowadziły kraj partje polityczne. Proklamacja króla do narodu z 6 stycznia nie jest bynajmniej skierowana przeciwko parlamentaryzmowi, który w Jugosławji nie zbankrutował, lecz doznał szkód z powodu tego, że partje polityczne nadużywały swobody i praw politycznych. Król zwrócił uwagę w stosunku do Grecji na fakt poprawy stosunków grecko-jugosłowiańskich i wyraził żal z powodu dotychczasowych sporów. Korespondent zobowiązał się powiadomić o tem wszystkiem naród grecki oraz upewnić go, że nikt w Jugosławji nie myśli o odebraniu Grecji najmniejszego skrawka ziemi.

Viitorul 5.IV zaznacza, że mowa Venizelosa, wypowiedziana przy sposobności ratyfikacji układu jugosłowiańskiego, dotyczy całego półwyspu Bałkańskiego. Stosunki między poszczególnemi państwami bałkańskiemi układają się coraz lepiej, tylko stosunki z Bułgarją wymagają jeszcze polepszenia. Przy obecnym jednak rządzie w Jugosławji uda się ustalić pokojowe stosunki z Bułgarją łatwiej niż poprzednio.

Ceske Slovo 9.IV w art. wst. omawia położenie Bułgarji wśród państw bałkańskich i zaznacza, że daje się tu zauważyć w ostatnich czasach znaczne odprężenie. Rozmowy włosko-angielskie wpłyną także na odprężenie włosko-francuskie, a to odbije się znów na stosunkach włosko-jugosłowiańskich. Świeżo podpisany traktat grecko-jugosłowiański jest poważnym krokiem ku uspokojeniu, a w Rumunji rząd Maniu szybko zmierza do konsolidacji sttosunków. Wogóle więc Bułgarja odczuła już odprężenie w swej polityce zagranicznej i wiadomo jej jest, iż należy zaniechać „romantycznych planów", a natomiastt pracować w duchu Ligi Narodów, t. j. nad rozwojem zgodnej współpracy wszystkich państw bałkańskich.

Wewnętrzne stosunki w Bułgarji uległy poprawie, i to przyczyni się poważnie do prowadzenia polityki porozumienia z sąsiadami.

STANY ZJEDNOCZONE A. P.

The Daily Telegraph 4.IV. Koresp. z Waszyngtonu pisze, że według wiadomości otrzymanych z Białego Domu, prez. Hoover nie zamierza przeprowadzać zasadniczych zmian na stanowiskach dyplomatycznych, z wyjątkiem niektórych placówek w łacińskiej Ameryce. Obsadzenie ambasad w Londynie i Paryżu będzie dokonane nie wcześniej, jak za kilka tygodni.

NOTATKI I INFORMACJE.

RÓŻNE.

Vossische Ztg. 9.IV w koresp. z Gdańska pisze, że Senat Wolnego Miasta widział się zmuszony wydać zakaz zjazdu Stahlhelmu w Gdańsku dn. 5 maja z powodu tego, że należało zapobiec wykroczeniom, które byłyby nieuniknione wobec zapowiedzianych demonstracyj komunistycznych. Zajścia jakiegokolwiek charakteru wpłynęłyby ujemnie na położenie zagraniczne Gdańska, które i obecnie jest dosyć ciężkie.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Neue Freie Presse, 31.III. Prof. Dr. Fr. Eulenburg. Was wäre von einer Reparationsbank zu erhoffen? — Fortschreitende Konsolidierung in Bulgarien. — Dr. E. Geiringer. Wie ist der österreichischen Wirtschaft zu helfen?—3.IV. Stalins Sieg. Das Einlenken der Rechtsopposition.

Gazette de Lausanne 4.IV Amiral Degouy: Les Soviets contre la Pologne. Ce que fut la campagne polo-russeen 1920.

Zakł. Gr. Prac. Dr., S. z o. o., Nowy Świat 54, tel. 15-56 i 242-40.

Drukowane na prawach rękopisu.